

УДК 00+001.18+004+141/008

Н. В. Юдіна

Лауреат Премії Президента України для молодих вчених

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри промислового маркетингу

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,

засновник групи компаній «Фабрика Рішень «Червоні Вітрила», (<http://assol.at.ua>),Портал «#Футуролог» (<http://futurollog.com.ua>), ORCID: 0000-0002-1730-9341

м. Київ, Україна

АТИПОВІСТЬ І АСИНХРОНІСТЬ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ КРИЗ

«Цілі сталого розвитку» перетворилися на деталізацію попередньо прийнятої Декларації тисячоліття (ООН, 2000 р.). Нагадаю, що до 2000 р ООН рекомендувала дотримання концепції глобалізації, яка через загострення екологічних та соціальних проблем була визнана як неефективна. Декларація тисячоліття, що стала свого роду реакцією на цю неефективність, замість концепції глобалізації запровадила «Стратегію сталого розвитку» як глобальну концепцію руху в майбутнє для людства [12]. Наслідування 17 Цілей повинно було з 2015 року вирівняти економічні проблеми, які виникали в глобальній економіці під час економічних криз 2008 та 2012рр [3], які вперше в історії глобальної економіки стали *синхронними* для більшості країн, інтегрованих у глобальну економіку, та занадто частими та непередбаченими порівняно із усіма попередніми економічними кризами, у чому й проявилася їх *атиповість*.

Всесвітній економічний форум, що відбувся у лютому 2020, зазначив, що як у поточному році, так і у наступному десятилітті найбільш вірогідними будуть глобальні ризики природного походження, як, наприклад, екстремальні погодні умови, природні катаклізми, втрата біорізноманіття (зелені сегменти) (Рис. 1).

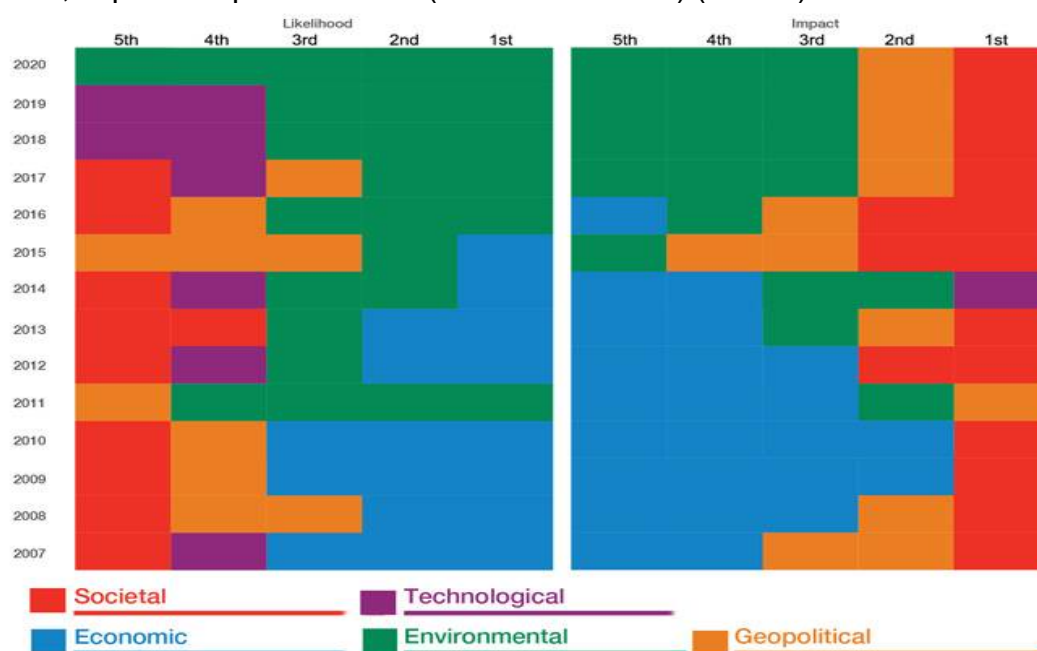

Рис. 1 – TOP Global risks by World Economic Forum [1; 2].

© Юдіна Н. В., 2020

Як бачимо на рис. 1, така динаміка прогнозів за критерієм вірогідності (likelihood) настання ризиків з боку природи зберігається вже протягом останніх чотирьох років, починаючи з 2017 року. У достовірності та глобальності подібних прогнозів за показником «вірогідність» ризиків людство вже встигло переконатися. Особливо ці глобальні прогнози виправдилися зокрема, під час пожеж у лісах Амазонії та Австралії у 2019 році, аномально теплої зими 2019-2020 рр, т.ін.

За іншим критерієм глобальних ризиків - ступенем впливу (impact) (див. 1) - у поточному році на перших місцях будуть соціальні (червоний спектр) та геополітичні ризики (помаранчевий спектр), у тому числі, зброя масового знищення. Інші місця за ступенем впливу на людство так само посіли природні ризики (зелений спектр).

Глобальна економіка, після проходження через атипову кризу 2008 р., здається, позбавилася від подібного потужного падіння під час наступних криз. З одного боку, такий «позитивний» ефект можна пов'язати з низкою більш тривалих економічних криз у різних країнах таких, як, наприклад, Греція, Україна, Іран, Росія. Слід зазначити, що причини таких поодиноких криз (у окремих випадках) мали непрямий економічний характер. Наприклад, військовий конфлікт в Україні чи запровадження зовнішніх економічних санкцій в Ірані. Це вплинуло на тривалість цих криз і перетворило їх на асинхронні, що сприяло, так званій, «розсинхронізації» цих країн з «синхронним ритмом» глобальної економіки. Можна висунути гіпотезу, що завдяки своїй асинхронній тривалості та глибині кризи у цих поодиноких країнах «врятували» глобальну економіку у цілому від чергового глибокого синхронного падіння у більшості інших країн.

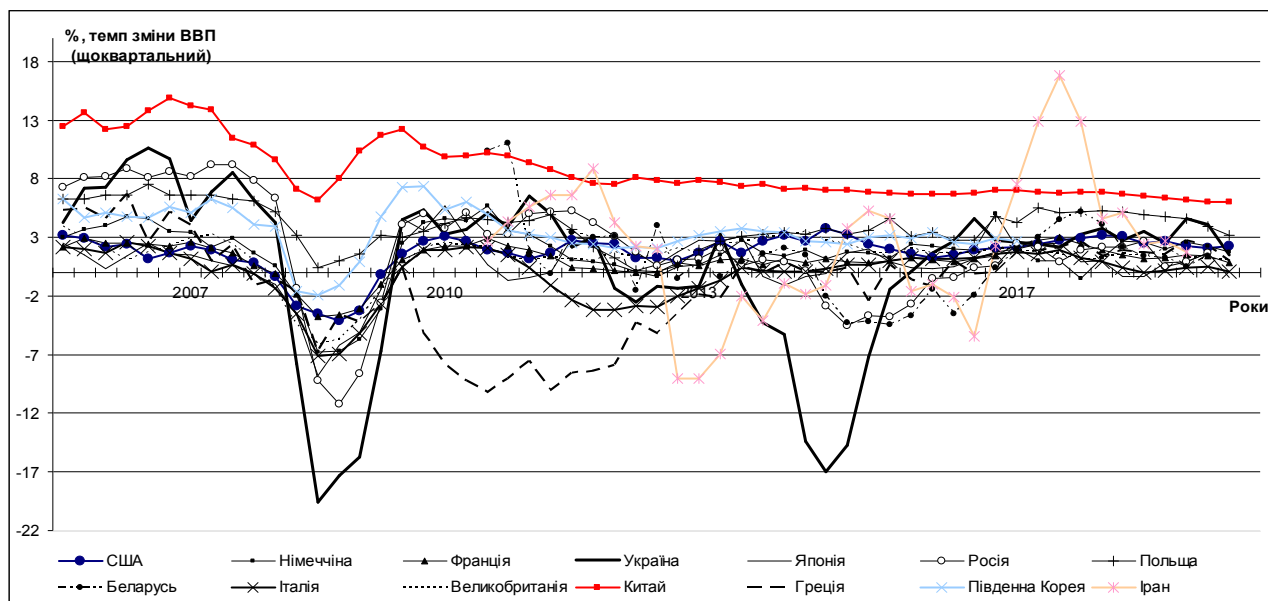

Рис. 2 – Динаміка темпів щоквартальної зміни ВВП [3; 4]

З іншого боку, навіть поява часткової асинхронності в глобальній економіці поки не вирішило іншу проблему атипових криз – частоту їх настання. Навіть після коригування стратегії сталого розвитку шляхом її деталізації 17 Глобальними цілями у 2015 році глобальна економіка поки так і не зуміла вийти на стійке зростання та продовжує своє стійке наближення до нульової відмітки (див. рис. 2). Крім того, як можна побачити на рис. 2, глобальна економіка знову наближається до чергової економічної кризи. З історичної точки зору, одним з інструментів подолання економічних криз було провадження військових дій поза межами кризової країни, оскільки це дає змогу перезавантажити економіку цієї країни. І як бачимо на рис. 3, на сьогодні на світовій мапі з'явилося вже багато активних військових загострень.

Серед ТОП 5 глобальних ризиків 2019 року зазначалося загострення економічних стосунків між США та Китаєм [6], по відношенню до яких на початку 2019 році також застосовувалися терміни «торгівельна війна» [7] та пізніше - «новий тип

(прим.: дивно, що військові конфлікти у Сирії та Іраку не було віднесено до ТОП-10)

Рис.3 – Топ-10 збройних конфліктів у 2020 році на 14.02.2020 (Джерело: [5])

холодної війни [8]. Адже ті обмежувальні економічні вимоги, що висували обидва економічні партнери по відношенню один до одного, виявилися занадто далекими від ринкових стосунків... Економіка під управлінням такого інструменту, як ринок, передбачає перемогу того економічного суб'єкту, який має більш потужну конкурентну перевагу [9]. Однак, якщо один з економічних суб'єктів почав вимагати від іншого, наприклад, «скоротити підтримку своєї високотехнологічної галузі» [10], то це означає прагнення застосувати в економічних стосунках інструменту ієрархії. Торгова «війна» може уявлятися достатньо логічною через зростаючий торговий розрив між експортом і імпортом китайських товарів у США, оскільки США зможуть бути багатою країною лише, коли їх експорт переважатиме над імпортом (рис. 4).

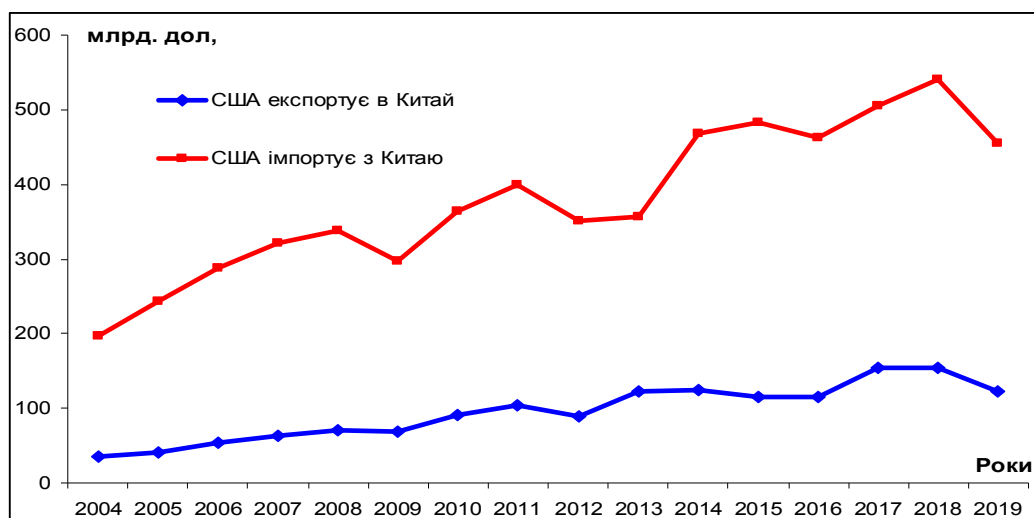

Рис.4 – Торговий баланс США-Китай 2004-2019 рр. [8; 11]

Поєднуючи між собою зазначену вище інформацію, можна зазначити, що факт появи китайського коронавірусу COVID-2019 однаково може бути віднесеним як до

ризиків природного походження, так і до появи зброї масового знищення, про яку Всесвітній економічний форум попереджає вже протягом останніх трьох років. Адже глобальний світ не був застрахований від народження нікому невідомого індивіду, «злого генія», що за допомогою теракту, у тому числі біологічного характеру, зробить спробу знищити світ [13].

Однак, слід зазначити, що подібний сценарій, одного боку, «природним» чином може розв'язати торгову війну між США та Китаєм на користь США. Однак висока інтегрованість китайської економіки з її товарами у національні економіки більшості інших країн світу призведе до потужного синхронного і тривалого падіння усіх цих економік світу, включаючи і США. Враховуючи економічні інтереси США у економічному протистоянні з Китаєм, це також може стати на користь США і призвести до потужної асинхронності економіки США з економіками усіх інших країн (якщо США подолає коронавірус з меншими втратами). Це може забезпечити черговий економічний відрив США, економічне випередження на декілька років на майбутнє, як це вже було в історії економіки США по завершенню Другої Світової Війни, яка проходила переважно поза межами США. Досягнення економічної асинхронності відкриватиме можливість для США долати свої майбутні національні економічні кризи шляхом активізації власної економічної діяльності поза межами країни на період таких національних криз. У цей час в інших країнах передбачатиметься економічне зростання. Але поки у цих країнах найближчий час слід очікувати нову потужну економічну кризу, яка може бути катастрофічно тривалою і потужною...

Список бібліографічних посилань (References)

1. The Global Risks Report 2020. World Economic Forum. URL : <http://reports.weforum.org/global-risks-report-2020/shareable-infographics/>
2. The Global Risks Report 2019. World Economic Forum. URL : <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2019>
3. Юдіна Н. В. Визначення циклічних залежностей в економіці України на основі аналізу окремих макроекономічних показників. *Економічний Вісник НТУУ «КПІ»*. № 3(2016). URL : <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/80084/75643>.
4. Trading Economics <https://tradingeconomics.com>
5. Топ-10 збройних конфліктів у 2020 році. *Слово і Діло*. Аналітичний портал. 14 лютого 2020. URL : <https://www.slovoidilo.ua/2020/02/14/infografika/svit/top-10-zbrojnykh-konfliktiv-2020-rocz>
6. Top five risks of 2019. *Control Risks*. URL : <https://www.controlrisks.com/riskmap/top-five>
7. Can pandas fly? *The Economist*, February 23rd – March 1st 2019
8. A new kind of cold war. *The Economist*, May 18th-24th 2019
9. Юдіна Н. В. Футурология интернет-пространства. *Маркетинг услуг*. 2014. №4 (40). С. 264–277.
10. Bloomberg News U.S. China trade talks end in discord as demands show wide rift May 04 2018. Ajoin 1919-2019. URL : <https://www.ajot.com/news/u.s-china-trade-talks-end-in-discord-as-demands-show-wide-rift>
11. Katharina Buchholz. The U.S.–China Trade Deficit is Growing. *Statista*, Aug 19, 2019. URL : <https://www.statista.com/chart/15419/the-us-trade-balance-with-china/>
12. Юдіна Н. В. Футурологические возможности и риски глобальной системы дистанционного образования. *Риски в изменяющейся социальной реальности: проблема прогнозирования и управления* : материалы междунар. науч.-практ. конф. (г. Белгород, 19-20 ноября 2015 г.) / отв. ред. Ю.А. Зубок. Воронеж : ООО «ПТ», 2015. С. 201-206. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/151227405.pdf#page=202>.
13. Юдіна Н.В. Маркетингові аспекти футурологічних наслідків технологізації. *Економіка. Управління. Інновації*. 2013. №1. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2013_1_71.pdf

Received 13.02.2020